

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ (2013-2014)**

Πλαίσιο Σχεδιασμού και Οργάνωσης Διδασκαλίας

Ενότητα που αφορά στη διδασκαλία (βάσει του σχολικού γλωσσικού εγχειριδίου):

Σκανταλιές (Σχολική ζωή)

Τάξη: Α΄

Ημερομηνία: 19-02-2014

Δημοτικό Σχολείο: Β΄ Δημοτικό Σχολείο Γερίου

Δίκτυο Σχολείων ΕΔΕ: κ. Αντρούλα Χρίστου

Για τον σχεδιασμό και την οργάνωση της διδασκαλίας συνεργάστηκαν οι:

Αλεξία Παπαχριστοφόρου (Εκπαιδευτικός) και
Χριστόδουλος Χριστοδούλου (Σύμβουλος Ελληνικών).

1. Συνοπτική παρουσίαση ανάπτυξης της ενότητας

1.1. Τι έχει προηγηθεί της διδασκαλίας:

Το μάθημα αυτό γίνεται στο πλαίσιο της ενότητας *Σκανταλιές (Σχολική ζωή)*. Μέσα από την επεξεργασία του ποιήματος «*Οι δύο φίλοι*» του Ζαχαρία Παπαντωνίου (σχολικό εγχειρίδιο, β΄ τεύχος), το οποίο μιλά για τον σκύλο και τη γάτα που αποφασίζουν να σταματήσουν τους καβγάδες και να γίνουν φίλοι, το ενδιαφέρον παιδιών και εκπαιδευτικού εστιάστηκε στον εξής προβληματισμό: «**Μπορούν άραγε δύο διαφορετικά πλάσματα να γίνουν φίλοι;**» **Και αν ναι, «Πώς μπορεί να γίνει αυτό;»**. Για να απαντήσουμε σε αυτό το ερώτημα, χρειάστηκε να βρούμε συμπληρωματικό υλικό, ώστε να δούμε διάφορες οπτικές πάνω σε αυτό το θέμα.

Μέσα από τη διερεύνηση του συγκεκριμένου προβληματισμού, τα παιδιά ψάχνουν να βρουν απαντήσεις σε θέματα που τα αφορούν άμεσα και έχουν να κάνουν με τις σχέσεις τους και την έννοια της διαφορετικότητας, αλλά και των αξιών της φιλίας και της αποδοχής. Παράλληλα, γίνεται στοχευμένη και πλαισιωμένη κατάκτηση των μηχανισμών της γραφής και της ανάγνωσης, με έμφαση στα δίγραφα (αι, ει, οι, μπ, ντ, τσ), αλλά και άλλων γλωσσικών στοιχείων, όπως είναι η διδασκαλία ρημάτων, η ορθογραφία ρημάτων σε -ει, η χρήση των σημείων στίξης, αντίθετα, συνώνυμα, ενικός-πληθυντικός αριθμός.

Αρχίσαμε τη διερεύνηση του ερωτήματός μας, με την επεξεργασία του παραμυθιού «*Σαν τον Σκύλο με τον Γάτο*», το τρέιλερ της ταινίας «*Σαν τον Σκύλο με τον Γάτο 2*» όπου είδαμε να είναι φίλοι διαφορετικά πλάσματα, καθώς και τρόπους με τους οποίους γίνονται φίλοι. Τα πιο πάνω κείμενα συνεξετάστηκαν με το ποίημα «*Οι δύο φίλοι*» ως προς το θέμα, το κειμενικό είδος, τα μέσα που χρησιμοποίησε ο πομπός (= δημιουργός κειμένων), για να μεταδώσει το μήνυμά του.

Με τη συνεξέτασή τους, ο προβληματισμός επεκτάθηκε στο κατά πόσο υπάρχουν στην πραγματικότητα φιλίες μεταξύ πλασμάτων διαφορετικών μεταξύ τους. Έτσι, επεξεργαστήκαμε το άρθρο «*Η φιλία είδος δεν κοιτά*» από ιστοσελίδα, με φωτογραφίες από ζώα διαφορετικού είδους που είναι φίλοι και ένα βίντεο που δείχνει τη φιλία μεταξύ ανθρώπου και λιονταριού. Τα παιδιά είδαν διάφορους τρόπους με τους οποίους γίνονται φίλοι διαφορετικά πλάσματα (αγάπη, φροντίδα, συνεργασία).

Στη συνέχεια, επεξεργαστήκαμε το παραμύθι «*Ο πράσινος λύκος*» και το λογοτεχνικό κείμενο «*Ξ...όπως ξιφίας*», από το Ανθολόγιο Κειμένων για την Α΄ και Β΄ Δημοτικού, τα οποία πρόσθεσαν ακόμα δυο οπτικές θεώρησης του ίδιου θέματος: α) την οπτική του να αλλάζεις, να προσποιείσαι ότι είσαι κάποιος άλλος, για να σε δεχτούν οι άλλοι και β) την οπτική του να μη θέλεις να αντιμετωπίσεις αυτούς που σε απορρίπτουν.

Στη συνέχεια, γίνεται επεξεργασία του παραμυθιού «*Κικιρί-χουσου*», το οποίο συνεξετάζεται με το παραμύθι «*Ο πράσινος λύκος*», το λογοτεχνικό κείμενο «*Ξ...όπως ξιφίας*» και το ποίημα «*Οι δύο φίλοι*» ως προς το θέμα

τους, το κειμενικό είδος, τα γλωσσικά μέσα που χρησιμοποιεί ο πομπός για να μεταδώσει το μήνυμά του (έμφαση στα σημεία στίξης) και γίνεται διδασκαλία και εμπέδωση του δίγραφοι μπ.

1.2. Δείκτες Επιτυχίας – Επάρκειας:

Κατανόηση Γραπτού Λόγου

Δείκτες Επιτυχίας	Δείκτες Επάρκειας
1. Τοποθετούν ένα κείμενο σε πλαίσιο (θεματικό, επικοινωνιακό, κοινωνιοπολιτισμικό)	
<p>1.2. Αναγνωρίζουν και αναφέρουν το κύριο νόημα του κειμένου και τον σκοπό του συγγραφέα</p> <p>1.3. Αρχίζουν να συνδέουν νοήματα κειμένων με συγκεκριμένο πλαίσιο</p> <p>1.4. Αξιοποιούν στρατηγικές κατανόησης, για εντοπισμό βασικών πληροφοριών και απόδοση του κύριου νοήματος του κειμένου</p>	<p>1.2.2. Επισήμανση γλωσσικών ή και μη γλωσσικών στοιχείων κειμένου που βρίσκονται σε περίοπτη θέση ή και είναι άμεσα ορατά (π.χ., αρχή ή τέλος κειμένου, κέντρο σελίδας, μεγάλα γράμματα)</p> <p>1.3.1. Σχέση κειμένου με συγκεκριμένο θεματικό πλαίσιο ή και προβληματισμό, που αφορούν σε άμεσες εμπειρίες («Μπορούν άραγε δύο διαφορετικά πλάσματα να γίνουν φίλοι;» Και αν ναι, «Πώς μπορεί να γίνει αυτό;»)</p> <p>1.4.5. Δημιουργικοί μετασχηματισμοί πρότασης, μέσω αλλαγών που αφορούν στο περιεχόμενό της (π.χ., αλλαγή θέσης των λέξεων, σημείων στίξης)</p> <p>1.4.6. Διακειμενικές συνδέσεις με έμφαση στα άμεσα νοήματα του κειμένου (π.χ., «κείμενο - εαυτός», «κείμενο - κείμενο», «κείμενο - κόσμος»)</p>
2. Αναγνωρίζουν τον τρόπο που οργανώνεται και λειτουργεί ο λόγος σε επίπεδο κειμένου, πρότασης, λέξης	
<p>2.1. Διαβάζουν κείμενα, με υποστήριξη, έχοντας κατακτήσει τον μηχανισμό της ανάγνωσης</p> <p>2.4.2. Κατανοούν <u>αφηγήσεις</u>, εντοπίζοντας το σκηνικό και τη βασική πλοκή τους</p> <p>2.4.2.1. Κατανοούν τη λειτουργία γλωσσικών στοιχείων στην αναπαράσταση του σκηνικού και της βασικής πλοκής σε αφηγήσεις</p> <p>2.4.2.2. Κατανοούν τη συμβολή μη γλωσσικών στοιχείων στην αναπαράσταση του σκηνικού και της βασικής πλοκής σε αφηγήσεις</p>	<p>2.1.3. Γραφοφωνημική αντιστοιχία (αντιστοιχία γραμμάτων – φθόγγων, δίψηφο «μπ»)</p> <p>2.1.6. Βασικά σημεία στίξης (τελεία, κόμμα, ερωτηματικό, θαυμαστικό)</p> <p>2.4.2.1.1. Χρόνοι ρημάτων (π.χ., ενεστώτας, αόριστος), ρήματα δράσης, αισθήσεων, συναισθημάτων, προσωποποιήσεις</p> <p>2.4.2.2.1. Εικόνα – ζωγραφιά, μέγεθος στοιχείων - γραμμάτων, γραμματοσειρά, κεφαλαία-πεζά, κ.λπ.</p>
3. Αξιολογούν και κρίνουν ένα κείμενο ως προς τη λειτουργία και το περιεχόμενό του	
<p>3.2. Κρίνουν τα νοήματα ενός κειμένου, σε σχέση με τον εαυτό τους</p>	<p>3.2.1. Συμφωνία ή μη με προσωπικές εμπειρίες, προϋπάρχουσες γνώσεις, γνωστά κείμενα</p> <p>3.2.2. Συνέπειες του περιεχομένου και του ύφους του κειμένου στους ίδιους ως αναγνώστες</p>

Παραγωγή Γραπτού Λόγου

Δείκτες Επιτυχίας	Δείκτες Επάρκειας
1. Τοποθετούν το παραγόμενο κείμενο σε πλαίσιο (θεματικό, επικοινωνιακό, κοινωνιοπολιτισμικό)	
1.3. Αξιοποιούν στρατηγικές παραγωγής κειμένων, ανάλογα με τον σκοπό και το είδος του κειμένου	1.3.2. Απλά διαγράμματα (π.χ., διαγράμματα κόμικς για οργάνωση και απόδοση περιεχομένου του ποιήματος) 1.3.4. Μετασχηματισμός πρότασης με μετακίνηση ή και προσθαφαίρεση λέξεων
2. Οργανώνουν τον λόγο σε κείμενο	
2.1. Παράγουν κείμενα με καθοδήγηση, έχοντας κατακτήσει τον μηχανισμό της γραφής	2.1.4. Σχέσεις μεταξύ λέξεων και φράσεων, ως βάση για παραγωγή κειμένου (π.χ., Η κουκουβάγια γράφει τους προβληματισμούς της στο ημερολόγιό της «Πρέπει να γίνω κόκορας;», «Δεν πρέπει να...») 2.1.6. Βασικά σημεία στίξης (π.χ., τελεία, κόμμα, ερωτηματικό, θαυμαστικό ως στοιχεία που διαφοροποιούν το νόημα του κειμένου, βλ. πιο πάνω)
3. Αξιολογούν το παραχθέν κείμενο ως προς τη λειτουργία και το περιεχόμενό του	
3.2. Μετασχηματίζουν το περιεχόμενο και μορφή ενός κειμένου, με βάση προσωπικά κριτήρια	3.2.5. Μετασχηματισμός σε άλλο είδος κειμένου (π.χ., από ποίημα σε κόμικς), για βασική αναγνώριση της λειτουργικής χρήσης της γλώσσας (και ανάδειξη συγκεκριμένης οπτικής για το θέμα)

Κατανόηση - Παραγωγή Προφορικού Λόγου

Δείκτες Επιτυχίας	Δείκτες Επάρκειας
1. 1. Κατανοούν και παράγουν προφορικό λόγο τοποθετώντας τον σε πλαίσιο (θεματικό, επικοινωνιακό, κοινωνιοπολιτισμικό)	
1.4. Αξιοποιούν στρατηγικές κατανόησης και παραγωγής προφορικού λόγου, για εντοπισμό και παρουσίαση βασικών πληροφοριών και του κύριου νοήματος	1.4.2. Υποβολή ερωτήσεων και απαντήσεις σε ερωτήσεις, για διασαφήνιση πληροφοριών που δεν γίνονται άμεσα αντιληπτές
2. Αναγνωρίζουν τον τρόπο που οργανώνεται και λειτουργεί ο προφορικός λόγος σε επίπεδο κειμένου, πρότασης, λέξης	
2.1. Αξιοποιούν γλωσσικά, παραγλωσσικά και εξωγλωσσικά στοιχεία, για να συμμετάσχουν αποτελεσματικά σε συζήτηση σε ζεύγη ή στην ολομέλεια	2.1.1. Κανόνες συμμετοχής σε συνομιλία (π.χ., «ακούω με προσοχή», «περιμένω τη σειρά μου για να μιλήσω»)
3. Αξιολογούν και κρίνουν προφορικό λόγο ως προς τη λειτουργία και το περιεχόμενό του	

1.3. Τι προγραμματίζεται να γίνει στο πλαίσιο της συγκεκριμένης διδασκαλίας (χρονική διαδοχή ενεργειών εκπαιδευτικού-παιδιών, παράμετροι εστίασης της διδασκαλίας, δραστηριότητες κ.λπ.):

Με βάση το ποίημα «Οι δυο φίλοι» του Ζαχαρία Παπαντωνίου, γίνεται επαναφορά του προβληματισμού «Μπορούν να είναι φίλοι δυο διαφορετικά πλάσματα;» και αν ναι, «Με ποιον τρόπο μπορεί να γίνει αυτό;». Προκύπτει η ανάγκη περαιτέρω διερεύνησης του θέματος και έτσι προχωρούμε με το παραμύθι «Κικιρί-χουουου», από το οποίο αναμένεται να αναδειχθεί μια νέα οπτική θεώρησης του θέματος. Με παιγνιώδεις τρόπους (π.χ., Διάδρομος σκέψης – Θεατρική Αγωγή), τα παιδιά ανταποκρίνονται στα νοήματα του κειμένου και παράγουν προφορικό και γραπτό λόγο με νόημα (π.χ., τα παιδιά γράφουν μπαίνοντας στη θέση της Κουκουβάγιας). Το παραμύθι αντιπαραβάλλεται και αξιολογείται, σε σχέση με προηγούμενα κείμενα (σχολικού εγχειριδίου, ανθολογίου, παραμύθι), όσον αφορά στην οπτική θεώρησης του θέματος, στο κειμενικό είδος και στα γλωσσικά (και μη γλωσσικά) μέσα που χρησιμοποιούνται κάθε φορά. Έτσι, παράλληλα, καλλιεργούνται με τρόπο πλαισιωμένο (μέσα από τη διερεύνηση του προβληματισμού), γλωσσικοί στόχοι και αναδεικνύεται ο τρόπος που διαφορετικές γλωσσικές επιλογές διαφοροποιούν τα μηνύματα και τα συναισθήματα που προβάλλονται. Ακολουθεί μετατροπή μονοτροπικού κειμένου (ποίημα «Οι δυο φίλοι») σε πολυτροπικό (σε μορφή κόμικς), ώστε τα παιδιά να αποδώσουν σε μορφή διαλόγου μια δική τους εκδοχή για τον τρόπο συμφιλίωσης σκύλου-γάτου (μια και αυτό απουσιάζει από το ποίημα). Τέλος, επιχειρείται συσχετισμός του προβληματισμού με τις εμπειρίες των παιδιών (σχολική ζωή). Το βίντεο που προβάλλεται, μεταφέρει τον προβληματισμό στο ανθρώπινο στοιχείο και αποτελεί τη βάση για το επόμενο μάθημα.

Επομένως, μέσα από το μάθημα αναδεικνύονται τα ακόλουθα σημεία εστίασης:

- ❖ Στοχευμένη και αποτελεσματική αξιοποίηση σχολικού εγχειριδίου (κειμένων), σε συνδυασμό με συμπληρωματικό υλικό
- ❖ Ευέλικτη ανάπτυξη ενότητας γύρω από συγκεκριμένο θέμα που ενδιαφέρει και έχει νόημα για τα παιδιά.
- ❖ Εσωτερική συνοχή μεταξύ των δραστηριοτήτων μιας διδασκαλίας και του συνόλου των διδασκαλιών μιας ενότητας.
- ❖ Διδασκαλία γλωσσικών/γραμματικών φαινομένων, με τρόπο επικοινωνιακά, συγκειμενικά πλαισιωμένο, που να αναδεικνύει τον λειτουργικό ρόλο τους στον λόγο.
- ❖ Άσκηση μέσω «γυμνασμάτων» γραμματικής / παραγωγής γραπτού λόγου, όπου χρειάζεται, με βάση και τις αρχές της διαφοροποίησης / διαβάθμισης εργασίας στην τάξη.
- ❖ Ανάδειξη των συμβάσεων των διδασκόμενων κειμένων, ανάλογα με το συγκεκριμένο όπου αυτά αναπτύσσονται και λειτουργούν.
- ❖ Ανάπτυξη στρατηγικών και δεξιοτήτων που αφορούν τα διάφορα επίπεδα αναγνωστικής κατανόησης και κριτικής προσέγγισης των κειμένων.
- ❖ Διδασκαλία λογοτεχνικών κειμένων, στο πλαίσιο της ενιαίας αντιμετώπισης της γλώσσας.
- ❖ Αξιοποίηση θεατρικών συμβάσεων, για υποστήριξη της διδασκαλίας της γλώσσας.

1.4. Τι προγραμματίζεται να ακολουθήσει μετά τη διδασκαλία:

Για να γίνει πιο κατανοητό το θέμα από τα παιδιά, αρχίσαμε πρώτα με το φανταστικό στοιχείο και, ακολούθως, προχωρήσαμε σε αληθινές φιλίες μεταξύ ζώων, αλλά και ζώων με ανθρώπους. Στη συνέχεια, θα μεταβούμε στο καθαρά ανθρώπινο που έχει έντονο και το κοινωνικό στοιχείο, μέσα από αφίσες, διαφήμιση, παραμύθι με ήρωες παιδιά.

Θα τύχουν επεξεργασίας και συνεξέτασης και άλλα κείμενα: ακόμη ένα από το Β.Μ. «Μπλε όνειρα» και από το Ανθολόγιο κειμένων «Δώσε την αγάπη», μια διαφήμιση και αφίσα (π.χ., αδρομερής ανάλυση του θεματικού περιεχομένου και των γλωσσικών μέσων, με τα οποία ο/η συγγραφέας αναδεικνύει τρόπους για φιλία με το διαφορετικό). Θα γίνει εστίαση, σε επίπεδο θέματος/οπτικής και κειμενικού είδους (στον τρόπο δόμησης και τα εκφραστικά μέσα της αφίσας). Λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της διαφοροποίησης, τα παιδιά θα υποστηριχθούν αναλόγως, στην προσπάθειά τους να δημιουργήσουν δικές τους αφίσες με σλόγκαν, όπου φαίνεται η φιλία διαφορετικών πλασμάτων μεταξύ τους (χρήση ΤΠΕ, αντιγραφή έτοιμου σλόγκαν, δημιουργία πρωτότυπου σλόγκαν, πρωτότυπο σλόγκαν και κείμενο κ.λπ.). Οι αφίσες αυτές μπορεί να αναρτηθούν σε

σχολικές πινακίδες ή και στην ιστοσελίδα του σχολείου, ώστε να ευαισθητοποιήσουν τους υπόλοιπους μαθητές/τριες του σχολείου. Επίσης, θα γίνει προσπάθεια για συγγραφή και εικονογράφηση ομαδικού παραμυθιού, σχετικού με το θέμα μας, με τη βοήθεια και μιας Κύπριας συγγραφέως. Το παραμύθι μπορεί να δραματοποιηθεί και να παρουσιαστεί σε άλλα παιδιά στο σχολείο. Επίσης, μπορούν να ετοιμάσουν έκθεση φωτογραφίας με τίτλο «Φίλοι με το Διαφορετικό; Πώς γίνεται αυτό;» και να προσκαλέσουν κόσμο (παιδιά σχολείου, νηπιαγωγείου, γονείς). Οι φωτογραφίες θα συνοδεύονται από λεζάντες.

2. Διδακτικό υλικό (π.χ., κείμενα και τυχόν συμπληρωματικό υλικό):

- ❖ Κείμενο Β.Μ. «Οι δυο φίλοι» και λογοτεχνικό κείμενο «Ξ...όπως ξιφίας» από το Ανθολόγιο κειμένων για την Α΄ και Β΄ Δημοτικού.
- ❖ Συμπληρωματικά Παραμύθια «ΚΙΚΙΡΙ-ΧΟΥΟΥΟΥ», «Ο πράσινος λύκος»

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ο ΠΡΑΣΙΝΟΣ ΛΥΚΟΣ

Περιγραφή:

Το να είσαι πράσινος λύκος στη χώρα των γκριζων λύκων δεν είναι και τόσο αστειό.

Ο Ραούλ έχει μια ιδέα: "Γκρι! Θέλω να γίνω γκρι!" λέει, και σκαρφίζεται ένα σωρό κόλπα...

Αλλά κάθε φορά κάτι πάει στραβά, μέχρι που μια μέρα συναντάει μια όμορφη νεράιδα...

ISBN: 978-960-412-808-2

Συγγραφέας: Γκουισού Ρενέ

Εικονογράφος: Γκαστέ Ερίκ

Μετάφραση: Σέτη Λεπίδα
ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Παπαδόπουλος

ΚΙΚΙΡΙ ΧΟΥΟΥΟΥ

ΜΑΝΙΝΓΚ ΜΑΙΚ

Μετάφραση: ΚΟΛΥΔΑ ΕΥΓΕΝΙΑ

Εκδόσεις: MODERN TIMES
Έτος έκδοσης: 2010

Πρόγραμμα Επιμόρφωσης για τη Διδασκαλία της Νέας
Επιμέλεια ΜΠΡΑΒΟΥ ΒΑΛΙΑ

Εικονογράφηση GRANSTROM BRITA

Η κουκουβάγια θύμωσε. Αρκετά είχε ανεχτεί!
Πεινούσε και είχε βαρεθεί τις ανόητες κότες.
Έτσι τους είπε:

«Είμαι κουκουβάγια, όχι πουλερικό!
Οι κουκουβάγιες δεν είναι κότες.
Κάνουν "χουουου" κάτω από το φως του φεγγαριού.
Δεν τσιμπάνε καλαμπόκι.
Πιάνουν... πιάνουν...»

Δεν τσιμπάνε καλαμπόκι.
Πιάνουν... πιάνουν...»